

A ve B Arasında Çizilen Çizgi...

Matematikte ve Geometride Temel Bir Kavram

A ve B Arasında Çizilen Çizgi: Doğru Parçası

A ve B noktaları arasına bir çizgi çizildiğinde, bu çizgiye matematik ve geometri disiplinlerinde "doğru parçası" adı verilir. Doğru parçası, iki noktayı birleştiren ve uçları bu noktalarla sınırlı olan düz bir çizgidir. A ve B noktaları, doğru parçasının uç noktalarıdır; çizgi, bu iki nokta arasında en kısa mesafeyi oluşturur.

- Uç Noktalar: Doğru parçasının iki ucu vardır; bunlar A ve B noktalarıdır.
- Sınırlı Uzunluk: Doğru parçası, yalnızca A ve B noktaları arasında uzanır ve sonsuza kadar devam etmez.
- En Kısa Yol: İki nokta arasındaki en kısa mesafeyi temsil eder.

Genellikle, A ve B arasındaki doğru parçası "AB" veya "BA" şeklinde gösterilir ve üstüne bir çizgiyle sembolize edilir: $\overline{AB}$. Eğer A ve B noktaları üzerinde uzayan bir çizgi çizilirse, bu çizgiye ise "doğru" denir. Sonsuza kadar uzamayan, iki noktada sınırlanan çizgi ise "doğru parçası"dır.

- Geometri: Şekil çizimlerinde ve açı hesaplamalarında temel bir öğedir.
- Matematik: İki nokta arasındaki mesafe, koordinat sistemi üzerinde doğru parçasıyla hesaplanır.
- Grafik Tasarım: İki nokta arasında bağlantı kurmak için doğru parçası kullanılır.

A ve B arasında çizilen çizgiye "doğru parçası" denir. Bu terim, iki nokta arasındaki en kısa ve sınırlandırılmış yolu ifade eder. Matematikte ve günlük hayatta, noktalar arasındaki ilişkileri açıklamak için sıkça kullanılır.

Saygılar

Eğer yalnızca A ve B noktaları arasında değil, A, B, C ve D noktaları arasında da çizgiler çizmeye başlarsak, her birini birbiriyle birleştiren doğru parçaları elde etmiş oluruz. Bu noktaların her birinin diğerleriyle bağlanmasıyla ortaya çıkan şekil ise bir "çokgen"in temelini oluşturur. Dört farklı noktayı (A, B, C, D) sırayla birleştirerek kapalı bir çizgi elde edersek, bu şekle "dörtgen" denir. Eğer noktalar ardışık olarak (A-B, B-C, C-D, D-A) bağlanır ve son çizgi başlangıç noktasına dönerse, bu kapalı geometrik şekil bir dörtgen olarak adlandırılır. Eğer tüm noktalar birbirine çizgilerle bağlanırsa, o zaman hem dörtgenin kenarları hem de köşegenleri çizilmiş olur.

Kısacası, A, B, C ve D noktalarını sırasıyla birleştirdiğinizde bir dörtgen elde edersiniz; bu işlemin geometrideki adı ise "dörtgen çizimi"dir. Eğer çizgiler yalnızca komşu noktalar arasında değil, her nokta diğer tüm noktalarla da birleşiyorsa, şekil içindeki tüm doğru

parçaları gösterilmiş olur ve buna “tam dörtgen” veya “dörtgenin köşegenleriyle birlikte gösterimi” denir.

Eğer C noktası çıkarılır ve yalnızca A, B ve D noktaları kullanılırsa, bu noktaları birbirine çizgilerle bağladığınızda kapalı bir şekil elde etmek mümkün olmaz. Çünkü üç nokta birbirine sıralı şekilde bağlandığında, ortaya açık uçlu bir figür—yani "üçgen" değil, bir "açık üçlü doğru parçası"—çıkar. Ancak, A, B ve D noktalarını her biriyle birleştirirseniz, üç kenarlı ve üç köşeli bir şekil, yani klasik anlamda bir "üçgen" oluşur. Bu durumda, A-B, B-D ve D-A doğru parçalarını çizerek bir üçgen elde edersiniz. Matematikte üç noktayı düzlemde birbirine birleştiren en sade şekil üçgendir; C noktası çıkarıldığında dörtgen olasılığı ortadan kalkar ve üçgen temel geometrik şekil olarak karşımıza çıkar.

Mitolojide üçgen, yalnızca üç kenarı ve üç köşesi olan bir geometrik şekil olmanın ötesinde, insanlık tarihinin en eski sembollerinden biri olarak derin anlamlar taşır. Üçgenin üç noktası, sıkça yaşamın, doğanın ve evrenin üçlü yapısını simgeler: geçmiş, şimdi ve gelecek; doğum, yaşam ve ölüm; gökyüzü, yer ve yeraltı gibi. Eski uygarlıklar, üçgenin dengesi ve simetrisi sayesinde onu kutsal bir yapı, evrenin düzenini taşıyan bir işaret olarak görmüşlerdir.

Örneğin Antik Mısır’da üçgen, piramitlerin şekliyle ölümsüzlük ve yükselişin simgesi olurken, Hint mitolojisinde yukarı bakan üçgen eril enerjiyi ve ateşi, aşağı bakan üçgen ise dişil enerjiyi ve suyu temsil eder. Üçgenin iki ucu yere, biri göğe bakarsa ruhsal yükselişi; biri yere, iki ucu göğe bakarsa maddi ve ruhsal dengenin birleşimini anlatır. Bazı kültürlerde üçgen, üç tanrıyı ya da kutsal birliği simgeleyen bir motif olarak da kullanılmıştır.

Kısacası, geometrideki açıklığını ve sadeliğini mitolojide derin sembollerle birleştiren üçgen, hem maddi hem de manevi evrenin temel yapı taşlarından biri kabul edilir.

Kudret Kavramı

Felsefi, Dini ve Toplumsal Boyutlarıyla Bir İnceleme

Kudret Nedir?

Kudret kelimesi, Türkçede genellikle güç, yetenek, kuvvet anlamlarına gelir ve çok katmanlı bir kavram olarak hem bireysel hem de toplumsal, hem maddi hem de manevi düzeylerde karşımıza çıkar. Etimolojik olarak Arapça kökenli olan “kudret”, “kdr” kökünden türemiştir ve “güçlü olmak”, “bir işi yapabilme yetisine sahip olmak” anlamlarına gelir. Ancak bu temel tanımın ötesinde, kudret kavramı tarih boyunca farklı disiplinlerde, kültürlerde ve inanç sistemlerinde çeşitlenmiş ve derinleşmiş bir anlam dünyası kazanmıştır.

Kudretin Felsefi Anlamı

Felsefede kudret, özellikle ontoloji (varlık felsefesi) ve etik alanlarında ele alınır. Ontolojik olarak kudret, varlıkların var olma, kendini gerçekleştirme veya değişim yaratma kapasitesiyle ilgilidir. Bir varlığın kudreti, onun özünden gelen bir etki gücüdür ve bu güç sayesinde varlık, çevresiyle etkileşime geçebilir, değişebilir veya başkalarını etkileyebilir.

Ünlü Alman filozof Friedrich Nietzsche'nin "güç istenci" (Wille zur Macht) kavramı, kudretin bireysel ve kozmik bir ilke olarak ortaya çıktığı felsefi örneklerden biridir. Nietzsche'ye göre, yaşamın temelinde bir "güç istemi" vardır ve tüm varlıklar, bu kudret sayesinde kendilerini aşmaya ve yeni değerler yaratmaya yönelirler. Spinoza ise kudreti varlığın var olma, sürdürme ve kendini geliştirme kapasitesi olarak tanımlar. Spinoza için kudret, Tanrı'nın ve doğanın bir niteliği olarak evrendeki tüm değişimlerin ve oluşların kaynağıdır.

İnsanın özgür iradesiyle bir işi yapabilme gücü de felsefede kudretin bir başka yönüdür. Burada kudret, bireyin kendi yaşamı üzerinde etkin bir güç olması, karar verebilme ve eylemde bulunabilme yetisiyle örtüşür. Felsefi metinlerde "edimsel kudret" (potentia actiosa), bir kişinin potansiyelini gerçeğe dönüştürebilme kapasitesiyle doğrudan ilişkilendirilir.

Dini ve Mitolojik Anlamda Kudret

Dini metinlerde kudret, çoğunlukla yüce bir varlığa, Tanrı'ya veya tanrılara atfedilen mutlak güç ve egemenlik anlamında kullanılır. İslamiyet'te "Allah'ın kudreti" her türlü imkânsızlığı aşan, sınır tanımayan bir yaratma ve yönetme gücü olarak tasvir edilir. Kur'an'da "kudret eli" (yedullah) gibi ifadeler, Tanrı'nın sonsuz kudretini ve evren üzerindeki mutlak otoritesini simgeler.

Hristiyanlıkta da "Tanrı'nın kudreti" kavramı, mucizelerin, yaratılışın ve kaderin arkasındaki mutlak irade ve güç olarak öne çıkar. Tevrat ve İncil'de Tanrı'nın kudretiyle denizlerin yarılması, ölülerin diriltilmesi gibi mucizeler anlatılır.

Mitolojide ise kudret, genellikle doğaüstü varlıkların veya kahramanların sahip olduğu olağanüstü güçler olarak karşımıza çıkar. Eski Yunan mitolojisinde Zeus'un gökleri yönetmesi, Hint mitolojisinde Şiva'nın evreni yok edip yeniden yaratma kudreti, eski Mısır'da Ra'nın güneşi gökyüzünde taşıma gücü bu tür örneklerdendir. Kahramanların sahip olduğu kudret, genellikle onları sıradan bireylerden ayıran, onları efsanevi kılan bir özellik olarak anlatılır.

Toplumsal ve Siyasal Bağlamda Kudret

Toplumsal düzeyde kudret, bireylerin, grupların veya kurumların başkaları üzerinde etkili olabilme, yönlendirme ve yönetme gücüdür. Siyasal bilimlerde kudret, genellikle iktidar kavramıyla birlikte anılır. Max Weber'in tanımıyla iktidar, "bir kişinin ya da grubun, kendi iradesini başkalarına kabul ettirme kapasitesi"dir. Burada kudret, toplumsal düzenin ve hiyerarşinin temel araçlarından biridir.

Bir devletin askeri, ekonomik veya kültürel kudreti; liderlerin karizmatik kudreti; toplumsal hareketlerin dönüştürücü kudreti gibi kavramsallaştırmalar, kudretin toplumsal yaşamdaki görünür ve pratik boyutlarını oluşturur. Ayrıca toplumsal adalet, eşitlik ve özgürlük gibi değerler de kudretin nasıl kullanıldığıyla yakından ilişkilidir: Zorbalık, baskı ve zulüm gibi olumsuz sonuçlar, kudretin kötüye kullanımıyla ortaya çıkarken; adil, paylaşımcı ve kapsayıcı bir kudret ise toplumsal gelişmenin motoru olabilir.

Bireysel Düzeyde Kudret

Bireysel anlamda kudret, kişinin kendi yaşamı, düşünceleri ve eylemleri üzerinde kontrol sahibi olma yetisiyle ilgilidir. Psikolojide öz-yeterlik, kişinin bir durumu değiştirme veya bir hedefe ulaşma konusundaki inancı ve gücü olarak tanımlanır. Bireyin kendine duyduğu güven, motivasyon ve direnç gibi psikolojik süreçler, kudret duygusunun içsel temellerini oluşturur.

Bedenin ve zihnin sağlığı, bireysel kudretin önemli bileşenlerindendir. Kendi potansiyelini tanıyan, amaçlarına uygun eylemler geliştirebilen ve yaşamındaki değişimleri yönetebilen kişiler, güçlü bir kudret duygusuna sahip olur. Bu anlamda kudret, yalnızca dışsal bir güç değil, aynı zamanda içsel bir denge ve dayanıklılıktır.

Kudret ile İlgili Semboller ve Kültürel Yansımalar

Kudret, insanlık tarihi boyunca pek çok sembolle ifade edilmiştir. Aslan, kartal, yıldırım, taç, asa gibi figürler kudreti temsil eden arketiplerdir. Bu semboller, güç, liderlik ve egemenliğin görsel ifadesi olarak farklı kültürlerde yaygın biçimde kullanılmıştır.

Sanatta, edebiyatta ve mimaride kudretin temsili, genellikle büyük ve ihtişamlı yapılarda, kahramanlık anlatılarında ve liderlik portrelerinde kendini gösterir. Mesela, devasa piramitler, muazzam katedraller ya da iktidar simgesi olan heykeller, kudretin zamana meydan okuyan, kalıcı yönünü temsil eder.

Kudret Kavramının Günümüzdeki Yeri

Modern dünyada kudret, yalnızca fiziksel güç veya otoriteyle sınırlı değildir. Bilgi, teknoloji, iletişim ve ağ kurma yeteneği gibi unsurlar da günümüz insanının kudretini belirleyen ana faktörler haline gelmiştir. Dijital çağda bilgiye ulaşma ve onu kullanma gücü, bireyleri ve toplumları dönüştüren yeni bir kudret kaynağıdır.

Ayrıca etik sorumluluk, duyarlılık ve adalet, günümüz toplumlarında kudretin nasıl kullanılacağına dair yeni tartışma alanları açmıştır. Bir liderin veya kurumun kudreti, artık yalnızca sahip olduğu maddi kaynaklarla değil, topluma kattığı değerler ve etik yaklaşımıyla da ölçülmektedir.

Kudret kavramı, insanlığın varoluşundan bu yana farklı anlamlar, semboller ve işlevler üstlenmiş çok yönlü bir olgudur. Felsefeden dine, mitolojiden toplumsal yaşama kadar uzanan geniş bir yelpazede ele alınır ve her alanda farklı bir yorumla karşımıza çıkar. Bireysel düzeyde içsel güç ve dirençle, toplumsal düzeyde yönlendirme ve etki kapasitesiyle, manevi düzeyde ise ilahi bir nitelikle anlam bulur. Kudretin etik ve sorumlu bir şekilde kullanımının, hem bireylerin hem de toplumların huzuru, gelişimi ve refahı açısından vazgeçilmez olduğu unutulmamalıdır.

Hukuk Bakımından Kudret: Doğruyu Bozar mı?

Kudretin hukuk alanındaki yansımaları, gücün meşruiyeti ve adalet ile ilişkisi üzerinden tartışılır. Hukukun özünde doğruyu, hakkaniyeti ve eşitliği arama ilkesi yer alırken; kudret, çoğu zaman bu ilkelerin uygulanışında belirleyici bir unsur haline gelir. Güç sahibi olan kişi ya da kurumların, hukukun üstünlüğüne uygun hareket etmeleri, toplumsal barışın ve bireylerin haklarının korunmasında temel gerekliliktir.

Ancak kudretin aşırı yoğunlaşması ya da denetimsiz kullanılması, hukukun temel doğrularını gölgede bırakabilir. Tarih boyunca, gücün tek elde toplandığı dönemlerde hukukun araçsallaştırıldığı, adaletin yerini baskının aldığı örneklerle karşılaşılmiştir. Güç, etik değerlerden ve hukuki sınırlardan uzaklaştığında, kendi doğrusunu dayatarak gerçekleri bükme potansiyeline sahiptir. Bu noktada, kudretin doğruyu bozma riski, toplumun hukukun üstünlüğüne olan inancını zedeleyebilir.

Hukuki sistemlerde kudretin sınırlandırılması, kuvvetler ayrılığı, denetim mekanizmaları ve şeffaflık ilkeleriyle sağlanır. Yargının bağımsızlığı, yürütme ve yasama organlarının denetlenebilirliği, kudretin doğrular üzerindeki etkisini sınırlayan temel güvencelerdir. Doğrunun kudret karşısında bozulmaması için hukuk, güç odaklarının keyfi uygulamalarına karşı bireyi ve toplumu koruyan bir kalkan işlevi üstlenir.

Sonuç olarak, kudretin hukuk alanında doğruyu bozup bozamayacağı, o toplumun demokratik değerlerine, denetim mekanizmalarına ve hukukun üstünlüğüne bağlıdır. Etik ilkelere yaslanmayan, denetimsiz ve tekelleşmiş bir kudret, hukukun özündeki doğruyu

eğip bükebilir; ancak işleyen bir hukuk sistemiyle g  , toplumsal adaletin ve hakikatin hizmetine sunulabilir.

Modern savaş düzeninde, kudretin hukuk üzerindeki etkisi Batı bloğu hukukçuları arasında ciddi bir tartişma konusu olmaya devam ediyor. Özellikle çatışmaların ve uluslararası krizlerin yoğunlaştığı dönemlerde, güç kullanımına karşı geliştirilen hukuk normlarının sarsılmasından büyük bir rahatsızlık duyuluyor. Hukukun, tarafsız ve objektif bir mekanizma olarak g   sahiplerinin eylemlerini denetlemesi ve sınırlaması beklenirken, günümüzde bu idealin giderek daha çok sorgulandığı, hatta kimi zaman hukuk dilinin bile propaganda amacıyla araçsallaştırıldığı gözlemleniyor.

Batı'da yapılan tartişmalarda, "Güç kullanımına karşı normların feci çöküşü olabilir mi?" sorusu, hukukçuların gündeminde üst sıralarda yer alıyor. Çünkü savaş ortamında g  , çoğu zaman hakikatin ve adaletin üstünde bir gerçeklik olarak karşımıza çıkıyor. Uluslararası hukukun öngördüğü normlar ve etik ilkeler, sıcak çatışma ve kriz anlarında askıya alınabiliyor; hatta kimi zaman hukuki argümanlar, çatışmayı meşrulaştırmak için propaganda malzemesi haline gelebiliyor. Bu durum, hukukun evrenselliği ve tarafsızlığı konusunda büyük soru işaretleri yaratıyor.

Normların   k ş , yalnızca bireysel hakların gaspı anlamına gelmez; aynı zamanda toplumsal vicdanın ve uluslararası düzenin yara almasına, hukuk güvenliğinin temelinden sarsılmasına yol açar. Batı hukukçularının da altını çizdiği gibi, denetimsiz kudret karşısında normların savunuculuğunu üstlenen hukuk sistemleri, meşruiyetlerini korumak için sürekli olarak kendilerini sorgulamalı ve yenilemelidir.

Bununla birlikte, mevcut savaş düzeninde bile hukukun tamamen propaganda aracına dönüşmesi kaçınılmaz değildir. Güç odaklarının baskısı ve çıkar çatışmalarına rağmen, hukuk geleneğinin direnç noktaları; bağımsız yargı, şeffaflık, hesap verebilirlik ve toplumsal denetim mekanizmaları hâlâ önemini koruyor. Ancak bu direnç noktaları zayıfladığında veya kasıtlı olarak göz ardı edildiğinde, feci bir norm çöküşü kaçınılmaz hale gelebilir.

Batı bloğu hukukçularının dile getirdiği rahatsızlık, g   ve hukuk arasındaki gerilimin yeniden düşünülmesi gerektiğine işaret ediyor. Hukukun gerçek anlamda toplumsal adaletin ve barışın güvencesi olabilmesi, yalnızca metinlerde değil, pratikte ve etik sorumlulukta da normların yaşatılmasına bağlıdır.

Batı bloğu hukukçularının endişeleri, uluslararası düzende kuvvet kullanımı yasağının giderek zayıfladığına işaret ediyor. Özellikle eski ABD Başkanı Donald Trump döneminde, devletler arası anlaşmazlıklarda askeri güç tehdidi ve hatta fiili güç kullanımı yeniden gündeme taşındı. Grönland ve Panama Kanalı'nı askeri yollarla ele geçirme tehdidi, iki milyon Filistinlinin sınır dışı edilmesi ardından Gazze'nin ABD tarafından sahiplenilmesi ve Ukrayna'nın ateşkes karşılığında Rusya'ya toprak vermesinin talep edilmesi gibi

örnekler, sadece abartılı söylemler değil, aynı zamanda uluslararası hukukun temel normlarına karşı bilinçli bir meydan okuma olarak algılanıyor.

Küresel savaş yasağı ve toprak fethi karşıtı norm, özellikle 1928 Kellogg-Briand Paktı ve 1945 BM Şartı ile şekillenmişti. Bu düzenleme, devletlerin birbirinin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı güç kullanmasını yasaklıyor, savaşın ve fethin uluslararası hukuk zemininde meşruiyetini ortadan kaldırıyordu. Takip eden on yıllar boyunca, barışın sağlanabilmesi için ekonomik araçlar askeri gücün önüne çıkarıldı; devletler arası savaşlar ve toprak fetihleri belirgin biçimde azaldı. Ülke sayısı arttı, ticaret ve refah gelişti; devletler, güçlü komşular tarafından yutulma korkusundan uzaklaştı.

Ancak 21. yüzyıla girerken, Irak'ın işgali, Çin'in Güney Çin Denizi'nde askeri üsler inşa etmesi ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgali gibi örnekler, kuvvet kullanımı yasağında aşınmaya yol açtı. Trump'ın politikası ise bu aşınmanın ötesine geçerek, savaş tehdidini yeniden uluslararası ilişkilerin merkezine taşımayı amaçladı. ABD'nin geleneksel barış savunuculuğundan vazgeçmesi, diğer devletlerin de güç kullanımını çözüm yolu olarak benimsemelerini hızlandırdı. Artık, BM Şartı'na aykırı hareketlerin kınama ve yaptırımlar doğuracağına dair beklenti zayıflamış durumda.

Bu normların çöküşü, sadece bireysel hakların gaspı ya da toplumsal vicdanın yara alması anlamına gelmiyor; aynı zamanda küresel silahlanma yarışının, yeniden fetih savaşlarının ve dünya ticaretinin daralmasının önünü açıyor. Küresel tehditlerle mücadele için gerekli olan işbirliği ise temelden sarsılıyor. Batı hukukçuları, güç ve hukuk arasındaki gerilimin derinleşmesinden kaynaklanan bu risklere karşı, normların ve uluslararası hukukun etkin biçimde yaşatılması gerektiğini vurguluyor.

Yerleşik Savaş...

Kavramın Anlamı ve Hukuki Bağlamı

Yerleşik savaş düzeni, uluslararası ilişkilerde ve hukukta savaşların, çatışmaların ve güç kullanma biçimlerinin belirli normlar, kurallar ve teamüller etrafında kurumsallaştığı, süreklilik kazanan bir durumu ifade eder. Bu kavram, devletlerin ve diğer aktörlerin askeri güç kullanımlarının rastlantısal ya da geçici olmaktan çıkarak, tarihsel olarak bir sistematik içerisinde tekrarlandığı ve kendine özgü bir düzene dönüştüğü anlamına gelir.

Yerleşik Savaş Düzeninin Temel Özellikleri

- Kurumsallaşma: Savaşın ve şiddetin, uluslararası hukukta ve devletlerarası ilişkilerde meşrulaştırılmış, tanımlanmış ve belirli protokollere bağlanmış olması.
- Süreklilik: Silahlı çatışmaların ve güç kullanımının, istisnai olaylar olmaktan çıkarak, belirli dönemlerde tekrarlanan ve neredeyse olağan bir pratiğe dönüşmüş olması.

- Normlar ve Kurallar: Savaşın nasıl, ne zaman ve hangi koşullarda başlatılabileceği, hangi yöntemlerin kullanılabileceği ve çatışmanın taraflarının ne şekilde hareket edebileceği konusunda uluslararası hukukta çeşitli normların oluşturulmuş olması.
- Meşruiyet Arayışı: Güç kullanımının, yalnızca askeri ya da fiili bir gerçeklik olarak değil, aynı zamanda hukuki, siyasi ve etik zeminde de kabul görebilecek biçimde savunulması veya gerekçelendirilmesi.

Yerleşik Savaş...

Yerleşik savaş düzeni, modern uluslararası toplumda savaşın tamamen ortadan kaldırılmasının mümkün olmadığı ya da edilmediği bir gerçekliğe işaret eder. Bu düzen, devletlerin ve güç bloklarının kendi çıkarlarını korumak için askeri yöntemleri belirli kurallar çerçevesinde yeniden ve yeniden kullanmasını ifade eder. Özellikle Birleşmiş Milletler Şartı gibi belgeler, savaşın kullanımını yasaklamış olsa da, pratikte bu yasağın aşıldığı, savaşın ve askeri tehditlerin uluslararası ilişkilerde yeniden başka bir rol kazandığı görülmektedir.

Bu kavram, savaşın olağanüstü bir durum olmasından ziyade, belirli dönemlerde tekrar eden, hatta kimi zaman uluslararası hukukun bazı boşluklarından veya esnemesinden faydalanarak sürdürülen bir pratik halini aldığını anlatır. Yani savaş, belirli kurallara ve normlara bağlı olarak sürdürülen, fakat uluslararası düzenin istikrarını tehdit eden ve güçlü aktörlerin lehine işleyen bir mekanizmaya dönüşebilir.

Hukuki ve Toplumsal Sonuçları

Yerleşik savaş düzeninin oluşması, hukukun üstünlüğü ilkesinin zayıflamasına, etik normların aşınmasına ve uluslararası işbirliği ortamının zarar görmesine yol açar. Güç odaklı, çıkar temelli yaklaşımlar benimsendiğinde; sivillerin hakları, toplumsal vicdan ve barışın tesisi için gerekli olan ortak normlar da zedelenir.

Bu nedenle, yerleşik savaş düzeninin eleştirisi, sadece savaşın kendisine değil, bu düzenin yol açtığı adaletsizliklere, güç ilişkilerindeki dengesizliklere ve barışın zeminini aşındıran uygulamalara da yöneltilmiştir. Çağdaş hukukçular, uluslararası toplumun normlara ve hukukun üstünlüğüne daha sıkı sarılması gerektiğini vurgularken, yerleşik savaş düzeninin kalıcılaşmasının toplumları daha fazla çatışma, istikrarsızlık ve hak ihlaliyle karşı karşıya bırakacağına dikkat çekerler.

Özetle, yerleşik savaş düzeni; savaşın belirli norm ve kurallarla sürdürüldüğü, kimi zaman meşrulaştırılarak tekrarlanan ve uluslararası ilişkilerde olağan bir pratik haline geldiği yapıyı tanımlar. Bu kavram, savaşın ve güç kullanımının hukuk ve etik ilkeler karşısındaki konumunu yeniden düşünmeye çağırır.

Tarihte savaşın hukuki ve siyasal anlamı, bugünkünden oldukça farklıydı. I. Dünya Savaşı'ndan önceki yüzyıllar boyunca, savaş devletlerin anlaşmazlıkları çözmesinin meşru, hatta doğal bir yoluydu. Uluslararası hukuk, devletleri savaş yoluyla haklarını aramakta özgür bırakıyor, fetihler yasal kabul ediliyordu. Savaşın patlak vermesi, mevcut düzenin çökmesi değil, bizzat düzenin kendisiydi. Egemen devletler, uluslararası bir mahkemenin yokluğunda, hak iddialarını askeri güç yoluyla uygulama hakkına sahipti; gerekçelerini ise "savaş manifestoları" aracılığıyla ilan ediyorlardı.

On yedinci yüzyılda Hugo Grotius'un da ifade ettiği gibi, bir savaş bir hakkın uygulanması için yürütülüyorsa "adil" kabul edilirdi. Bu nedenle, maddi kayıplardan ödenmemiş borçlara, antlaşma ihlallerinden nefsi müdafaaya kadar pek çok gerekçe, savaş ilanı için yeterliydi. Dahası, savaş yoluyla elde edilen toprak ve mülk, hukuken meşru bir kazanç biçimiydi; Grotius'un belirttiği gibi, "ödül ya da ganimeti ele geçirirken devletler savaş yoluyla hakkı olanı elde ederler." Fakat tarafsız ve üst bir yargı otoritesinin olmaması, çoğu zaman haklı olmayan iddiaların da savaş yoluyla meşrulaştırılmasına neden oluyordu. ABD'nin 1846'da Meksika'ya karşı başlattığı savaş, ödenmemiş borçları gerekçe göstererek, Meksika'yı büyük bir toprak kaybına ve borçların affına zorladığı bir örnek olarak tarihe geçti.

Benzer şekilde, "savaş gemisi diplomasisi"yle güçlü devletler ekonomik ya da siyasal taleplerini askeri tehditlerle kabul ettiriyor; haklarını koruma iddiasıyla savaş tehdidini de meşru görüyordu. 1854'te Commodore Matthew Perry'nin Amerikan filosuyla Japonya'nın kapılarını zorla açması, bu yaklaşımın tipik bir örneğidir.

Yüzyıllar boyunca fetih hakkı, uluslararası hukukun meşru bir parçasıydı. Savaş, devletlerin yasal araçlarından biri olarak görülüyor, mağlup olanlara ise savaş suçlusu muamelesi yapılmıyordu. Napolyon'un Elba ve St. Helena'ya sürgünü, cezadan çok yeni bir savaşın önlenmesine yönelik bir önlemdi. Aynı dönemde devletler, savaşan taraflara karşı tarafsızlık yükümlülükleriyle de bağlıydı; tarafsızlığın ihlali yeni savaş gerekçesi sayılırken, savaşanlar üzerinde ekonomik yaptırımlar uygulamak ise yasadıydı.

Bu yasal düzen, yirminci yüzyılın başına kadar sürdü ve güçlü devletlere savaş yoluyla taleplerini uygulamak konusunda büyük bir serbesti tanıdı. Sonuç, sürekli çatışmalar, zorla değişen sınırlar, büyüyen imparatorluklar ve derinleşen küresel eşitsizlikler oldu. Savaş tehdidi, hem devletler arası ilişkileri hem de küresel ekonomiyi daima gölgesinde tutuyordu.

Savaştan Barışa: Doğru Adımlar ve Bu Yolda Karşılaşılan Sapmalar

Çatışma Döngüsünden Kalıcı Barışa Geçişin Analizi

Savaşın yerleşik bir pratik haline geldiği, hukuk ve etik normların çoğu zaman ikinci plana atıldığı bir dünyada, barışa giden yolun inşası karmaşık ve çok yönlü bir çaba gerektirir. Barış, yalnızca silahların susması değil; adaletin, toplumsal uzlaşının ve ortak normların inşasıyla mümkün olabilir. Savaştan barışa geçiş, hem bireyler hem de toplumlar için zorlu bir dönüşümü ifade eder. Bu süreçte izlenmesi gereken doğru adımlar ve bu yolun nasıl kolayca bozulabileceği üzerine düşünmek, kalıcı barışın tesisi için elzemdir.

Savaştan Barışa Giden Doğru Adımlar

- Hakikatle Yüzleşme ve Geçmişin Değerlendirilmesi
- Barış yolculuğunun ilk adımı, yaşanan çatışmaların ve adaletsizliklerin dürüstçe değerlendirilmesidir. Toplumların barışa ulaşabilmesi için geçmişteki mağduriyetlerin tanınması ve hakikatin ortaya çıkarılması gerekir. Bu, hem mağdurların iyileşmesi hem de yeni bir toplumsal sözleşmenin inşası için gereklidir.
- 2. Adaletin Tesisi ve Hesap Verebilirlik
- Savaş suçları, insan hakları ihlalleri ve diğer adaletsizliklerin cezasız kalmaması; adalet duygusunun güçlenmesini sağlar. Tarafsız yargı organlarının kurulması ve etkin biçimde işlemesi, barışın kalıcı olabilmesi için vazgeçilmezdir.
- 3. Kapsayıcı Diyalog ve Müzakere
- Savaş sonrası ortamda tüm toplumsal kesimleri kapsayan şeffaf bir diyalog zemini kurulmalıdır. Dışlanan grupların taleplerinin dinlenmesi, toplumsal barışın tesisi için anahtardır. Müzakere süreçleri, kısa vadeli uzlaşmaların ötesinde, uzun vadeli toplumsal dönüşümü hedeflemelidir.
- 4. Hukukun Üstünlüğünün Tesisi
- Barış, keyfi güç kullanımının sona ermesi ve hukukun üstünlüğünün sağlanmasıyla kalıcı hâle gelir. Yasal düzenlemeler, tüm taraflara eşit mesafede olmalı; hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması sağlanmalıdır.
- 5. Toplumsal Onarım ve Güvenin Yeniden Tesisi
- Savaşın yol açtığı bireysel ve kolektif travmaların iyileştirilebilmesi için, toplumsal onarım projeleri hayata geçirilmelidir. Ortak hafıza yaratmak, karşılıklı güveni yeniden tesis etmek ve barış kültürünü yaygınlaştırmak bu süreçte belirleyicidir.
- 6. Ekonomik ve Sosyal Adaletin Sağlanması
- Kalıcı barış, yoksulluğun azaltılması, fırsat eşitliğinin tesisi ve bölüşüm adaletinin sağlanmasıyla mümkündür. Ekonomik ve sosyal reformlar, toplumsal kutuplaşmayı azaltır; yeni şiddet döngülerinin önüne geçer.
- 7. Uluslararası İşbirliği ve Destek
- Barış süreçlerinde uluslararası toplumun desteği çoğu zaman belirleyici olur. Tarafsız arabuluculuk, insani yardım ve normatif çerçevelerin sağlanması, geçiş dönemlerinin başarıyla yönetilmesine katkı sunar.

Bariş Yolunun Nasıl Bozulabileceği

Barişa doğru atılan adımlar, çoğu zaman çeşitli engellerle ve sapmalarla karşılaşır. Bu sapmalar, geçiş sürecinin başarısız olmasına ve yeni çatışma dōngülerinin başlamasına yol açabilir.

- G Odağının Aşırılaşması
- Bariş süreçlerinde belirli aktōrlerin g tekelleştirmesi, diğer grupların dışlanmasına ve yeni adaletsizliklere yol açar. Bu durum, barişin srdrlebilirliğini tehdit eder.
- Adaletin Gōz Ardı Edilmesi
- Cezasızlık ya da “unut, geç” anlayışı; toplumsal hafızada derin yaralar bırakır. Hesap verebilirliğin sağlanmaması, yeni çatışmalara zemin hazırlar.
- Kutuplaşmanın Devam Etmesi
- Toplumsal gruplar arası ōfkenin, düşmanlığın ya da ōnyargıların giderilmemesi, barişin yüzeyde kalmasına ve çatışmanın hızla yeniden ortaya çıkmasına neden olur.
- Ekonomik ve Sosyal Eşitsizliklerin Sürmesi
- Yoksulluk, ayrımcılık ve fırsat eşitsizliği devam ettiği sürece, bariş kırılımandır. Adil paylaşımın sağlanmaması, yeni huzursuzlukların doğmasına yol açar.
- Dış Müdahaleler ve Yōnlendirmeler
- Uluslararası aktōrlerin çıkar temelli müdahaleleri, bariş sürecini saptırabilir. Tarafsızlık ilkesine aykırı dış baskılar, sürecin güvenilirliğini zedeler.
- Hukukun ve Normların Uygulanmaması
- Hukuki çerçevenin sadece kğit üzerinde kalması, uygulamada keyfiliğin sürmesi, toplumsal güveni ve barişin kalıcılığını zayıflatır.

Barişin İnşasında Süreklilik ve Kararlılık

Barişa giden yol, yalnızca çatışmanın sonlanmasıyla değil, adaletin, hakkaniyetin ve toplumsal iyileşmenin tesisiyle mümkün olur. Bu yol, kolayca sapmalara ve bozucu etkilere açık olsa da, normlara, hukukun üstünlüğüne ve toplumsal uzlaşıya dayalı kararlı bir yaklaşım; toplumu savaştan barişa taşıyan en güvenli rehberdir. Her yeni bariş girişimi, geçmişin eleştirisiyle ve daha adil bir gelecek tahayylyle güçlenir.

Tüm bu engellere rağmen, savaş ve bariş kavramları yirminci yüzyılda kōkl bir dōnřm geçirdi. I. Dünya Savaşı'nın ardından yaşanan büyük yıkım, uluslararası toplumu bir daha bōyle bir felakete izin vermemek için etkili ōnlemler almaya itti. Savaşın ardından, sadece askeri değil, diplomatik araçların da değişmesi gerektiği fikri benimsendi. Bu düşünceler, bariş korumanın salt çatışmasızlıkla sınırlı olmadığını, aynı zamanda normların, hukukun ve kolektif güvencelerin inşasını içerdiğini gōsterdi.

I. Dünya Savaşı sonrası dönemde, uluslararası toplum, barışın sürdürülmesi için yeni yollar aradı. 1920’de kurulan Milletler Cemiyeti, kolektif güvenlik ilkesiyle, saldırganlığı önlemeyi ve anlaşmazlıkları barışçıl yollardan çözmeyi amaçladı. Ancak, özellikle ABD’nin katılımının reddedilmesi ve yaptırım mekanizmalarının zayıflığı, bu organizasyonun etkinliğini sınırladı.

Bunun yanında, 1928 tarihli Kellogg-Briand Paktı ile savaş, uluslararası ilişkilerde bir politika aracı olarak açıkça yasaklandı. Birçok ülke, saldırgan savaş meşru bir araç olarak kullanmaktan vazgeçtiğine dair taahhütte bulundu. Bu pakt, savaşın yasaklanmasını bir norm olarak yerleştirirken, uluslararası hukuk düzeninin de temellerini yeniden şekillendirdi. Fetih yoluyla kazanılan toprakların tanınmaması, Stimson Doktrini ile yeni bir dönemin habercisi oldu.

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ise, Birleşmiş Milletler’in kurulmasıyla birlikte, barışın koruması için daha güçlü ve kapsayıcı bir hukuki çerçeve oluştu. BM Şartı, kuvvet kullanma yasağını ve saldırgan savaşın cezalandırılmasını uluslararası hukuk düzeyine taşıdı. Toprak fethi yasağı, devletlerin ekonomik büyümelerini artık savaşla değil; ticaret, işbirliği ve rekabetle sağlamalarını teşvik etti. Ekonomik yaptırımlar ve uluslararası işbirliğinden dışlanma tehdidi, savaşın yerini barışçıl baskı mekanizmalarına bıraktı.

Tüm bu süreç, normların, hukukun ve kolektif hareket etme iradesinin önemini ortaya koydu. Barış, yalnızca savaşın son bulmasıyla değil, uluslararası toplumun yeni değerler, kurallar ve mekanizmalar üretmesiyle sürdürülebilir hale geldi.

Batı Bloğundaki hukukçuların yalnızca bir kısmının yasal tehlikeye dikkat çekmesinin altında, normların ve uluslararası hukuk mekanizmalarının siyasal çıkarlar doğrultusunda esnetilebilmesi gerçeği yatmaktadır. Çoğunluk, istikrarı ve mevcut düzeni koruma refleksiyle hareket ederken; az sayıdaki hukukçu, hukukun evrenselliği ve adaletin sürdürülebilirliği adına, göz ardı edilen risklerin uzun vadede daha büyük krizlere yol açabileceği konusunda uyarılarda bulunuyor. Çünkü yasal çerçevenin görünürde sağlam olması, uygulamada keyfiliklerin ya da güçlünün hukukunun ön plana çıkmasını engellemeyebilir. Bu nedenle, hukukçuların bir kısmı, toplumsal barışın ve uluslararası düzenin geleceğini tehdit edebilecek hukuki aşınmalara, zamanında dikkat çekmeyi etik bir sorumluluk olarak Gözlemlerimizde görüyor. Buda hiç yoktan iyi bir şeydir...

Öte yandan, uluslararası hukuk düzeninin ve kolektif güvenlik ilkelerinin köklü dönüşümü, günümüz politikalarında yeni tehditlerle karşı karşıya kalmaktadır. Barışın kalıcılığını sağlamak için geliştirilen normların ve yaptırım mekanizmalarının, siyasi iradeyle kolayca esnetilebildiği ve hatta kimi zaman devre dışı bırakıldığı görülüyor. Savaş sonrası dönemde oluşturulan hukuki çerçeve ve uluslararası anlaşmalar, geçmişte büyük ölçüde caydırıcı bir rol üstlenmiş olsa da, son yıllarda başta ABD olmak üzere, büyük güçlerin bu normlara yaklaşımı ciddi bir belirsizliğe sürüklenmiştir.

Küresel sistemin en güçlü devletlerinin uluslararası hukuk kurallarını ve barışı koruma mekanizmalarını zayıflatması, yalnızca kendi çıkarlarına değil, tüm dünyanın uzun vadeli istikrarına yönelik bir tehdit oluşturuyor. Bu noktada, savaşın bir politika aracı olarak yasaklanmasına dair yerleşmiş prensiplerin ve fethin meşruiyetinin ortadan kaldırılmasının, yeni jeopolitik gerçekliklerde her an sorgulanmaya açık olduğu görülüyor. Özellikle, normların göz ardı edilmesi veya hukukun yalnızca güçlü devletler lehine esnetilmesi, uluslararası toplumun kolektif güvenlik anlayışını temelden sarsabilir.

Barışın ve hukukun geleceği, artık sadece anlaşmaların ve normların varlığına değil, bunların etkin biçimde savunulmasına ve uygulanmasına da bağlı. Zira, uluslararası düzende en büyük tehlike, kurallara uyulacağına dair yerleşik beklentilerin zayıflaması ve caydırıcı mekanizmaların işlevsiz hale gelmesidir.

Uluslararası Düzlemde A ve B Noktaları Arasında Doğru Mücadele...

Barışın ve Adaletin İnşasında Doğru Mücadele Yolları

Doğru Mücadele Olgusu: Tanım ve Temel İlkeler

Doğru mücadele, uluslararası düzlemde herhangi iki nokta burada sembolik olarak A ve B noktaları arasında hedeflenen etik, hukuki ve toplumsal dönüşümü gerçekleştirmek üzere yürütülen, meşru ve hakkaniyete dayalı çabalardır. Bu mücadele, kısa vadeli çıkarlar veya güç dengeleriyle şekillenen bir rekabetten öte; barış, adalet ve kolektif iyileşme hedeflerini önceliklendiren, kalıcı çözümler üreten ve hem normatif hem de pratik düzeyde sürdürülebilirlik arayan bir yaklaşımdan beslenir.

Doğru mücadele, yalnızca çatışmanın veya rekabetin yönetilmesi değil, aynı zamanda dönüşümü, iyileşmeyi ve yeni bir toplumsal düzenin inşasını da içerir. Uluslararası arenada bu, tarafların yalnızca çıkarlarını değil, aynı zamanda evrensel değerleri, insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü gözettiği kapsayıcı bir çerçeve anlamına gelir.

Doğru Mücadele Nasıl Olmalıdır?

- Normlara ve Evrensel Değerlere Bağlılık: Mücadelenin her aşamasında uluslararası hukukun temel ilkeleri, insan hakları, adalet ve kolektif güvenlik esas alınmalıdır. Kural koyucular, uygulayıcılar ve denetçiler bu ilkelerden taviz vermemelidir.
- Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik: Karar alma süreçlerinin, yürütülen politikaların ve uygulanan yaptırımların şeffaf olması, mücadelede etik sınırların gözetilmesini

sağlar. Her aktör, eylemlerinin gerekçesini ve sonuçlarını uluslararası topluma açıklayabilmelidir.

- Kolektif Hareket ve Dayanışma: Doğru mücadele, ulusal çıkarların ötesine geçen, çok taraflı işbirliğini ve dayanışmayı gerektirir. Tekil güçlerin değil, uluslararası camianın ortak iradesi belirleyici olmalıdır.
- Hakkanîyet ve Toplumsal İyileşme: Mücadele, yalnızca statükoyu korumaya değil, tarihsel adaletsizlikleri gidermeye, mağduriyetleri onarmaya ve toplumsal bütünleşmeyi güçlendirmeye yönelik olmalıdır.
- Sürdürülebilir ve Barışçıl Çözümler: Anlık kazanımlar yerine, uzun vadeli istikrar ve barış hedeflenmelidir. Savaşın, yaptırımların veya baskının değil, uzlaş ve diyalogun ön planda olduğu yollar tercih edilmelidir.
- Güçlünün Hukuku Değil, Hukukun Gücü: Mücadele, uluslararası hukuk normlarının güçlü devletler lehine esnetilmesine değil, herkes için adil ve uygulanabilir olmasına dayanmalıdır.

Doğru Mücadele Hangi Aktörler Tarafından Engellenebilir?

Doğru mücadele, uluslararası düzlemde çok sayıda aktörün ve çıkarın kesişiminde gerçekleştiğinden, çeşitli biçimlerde kesintiye uğrayabilir veya sekteye uğratılabilir. Başlıca şu aktörler ve mekanizmalar doğru mücadeleyi kesintiye uğratabilir:

- Büyük Güçler: Küresel sistemin en güçlü devletleri, kendi siyasi ve ekonomik çıkarlarını korumak adına uluslararası hukuk normlarını esnetebilir, kolektif güvenlik mekanizmalarını işlevsiz bırakabilir ve barışçı girişimlere set çekebilir.
- Siyasi İrade Eksikliği: Uluslararası kuruluşlar ve devletler, normlara ve hakka uygun kararlar almada yeterli siyasi iradeyi gösteremediklerinde, mücadele kesintiye uğrayabilir.
- Çıkar Grupları: Çok uluslu şirketler, lobi örgütleri ve bazı bölgesel güçler, kendi çıkarlarını korumak için barış süreçlerini sabote edebilir.
- Eski Düzen Savunucuları: Kurulu düzenin istikrarını korumak isteyen aktörler, yeni ve daha adil normların yerleşmesini engelleyebilir.
- Normların Yetersizliği veya Esnetilmesi: Uluslararası hukuk kurallarının muğlak bırakılması ya da yalnızca belirli gruplar lehine uygulanması, mücadeleyi doğru zeminden uzaklaştırabilir.
- Popülist ve Otoriter Yönetimler: Kendi iç politik çıkarları uğruna uluslararası normları hiçe sayan, anlaşmaları askıya alan veya hukuki mekanizmaları devre dışı bırakan yönetimler de mücadelede ciddi engeller yaratabilir.

Etkin ve Doğru Mücadele İçin Ne Yapmalı?

Doğru mücadele, yalnızca yazılı kuralların ve normların varlığıyla değil, bunların etkin savunulması, gerektiğinde güç odaklı çıkarların ötesine geçilmesi ve her adımda adalet duygusunun rehber alınmasıyla mümkündür. Barışı, hakkaniyeti ve toplumsal iyileşmeyi hedefleyen her uluslararası girişim; şeffaflığı, katılımcılığı ve sürdürülebilirliği esas aldığı ölçüde, A noktası ile B noktası arasındaki yolu doğru mücadeleyle kat edebilir. Bu yolun kesilmemesi ve bozulmaması için tüm aktörlere, özellikle de güç odaklarına büyük sorumluluk düşmektedir.

Savaşın Yasaklanması: Teori, Pratik ve Gerçeklik

Kellogg-Briand Paktı'ndan Günümüze Uluslararası Hukukta Dönüşüm

I. Dünya Savaşı'nın ardından insanlık, tarihin en yıkıcı çatışmasının sebep olduğu felaket karşısında barışı sağlamak için yeni yollar aramaya başladı. Yaklaşık 20 milyon kişinin hayatını kaybettiği, milyonların yerinden edildiği bir savaşın ardından, uluslararası düzlemde barışın tesisi için köklü değişiklikler talep edildi. 1920'de kurulan Milletler Cemiyeti, kolektif güvenlik ve barışı koruma amacıyla doğmuştu fakat ABD'nin katılımının Senato tarafından engellenmesi, örgütün etkinliğini başından itibaren zayıflatı.

“Savaş Yasaklama” Fikri ve Kellogg-Briand Paktı

1927'nin sonlarında, ABD Dışişleri Bakanı Frank Kellogg ile Fransa Başbakanı Aristide Briand, savaşın ulusal politika aracı olarak kullanılmasını yasaklayan küresel bir anlaşmanın temelini attı. 1928'de imzalanan Kellogg-Briand Paktı, dönemin 58 devletini bir araya getirerek saldırgan savaşın yasadışılığı ilkesini dünyaya duyurdu. Devletler, uluslararası anlaşmazlıkları barışçıl yollarla çözmeyi taahhüt etti; savaş “kınandı” ve politika aracı olmaktan çıkarıldı.

Bu cüretkar fikir, idealizmin doruk noktasıydı. Ancak paktın II. Dünya Savaşı'nı önleyememesi, onu tarihsel olarak naif ve etkisiz gösterdi. Yine de, bu anlaşma modern uluslararası hukukun temellerini atmış ve savaş sonrası hukuk düzeninde derin dönüşümlere yol açmıştır.

Kellogg-Briand Paktı'nın Sonrası: Savaşın Yasadışı Kılınması ve Yeni Normlar

Anlaşmanın ardından, uluslararası hukuk neredeyse sıfırdan yeniden tasavvur edilmek zorunda kaldı. Saldırgan savaş yasaklanınca, fetih ve zorla elde edilen toprakların tanınmaması gibi yeni normlar gündeme geldi. Örneğin, Japonya'nın 1931'de Mançurya'yı işgali karşısında ABD, Stimson Doktrini ile bu toprakların yasa dışı yollarla ele geçirildiğini tanımamayı seçti. Böylece, zorla fethedilen toprakların tanınmaması uluslararası hukukta bir dönüm noktası oldu.

Normların Gücü ve Sınırlılıkları

Fakat burada kritik bir soru ortaya çıkıyor: "Fakat bu oluyor mu?" Yani, normlar ve anlaşmalar savaşın ve fetihlerin gerçekten önüne geçebiliyor mu? Kellogg-Briand Paktı, ilkeleriyle II. Dünya Savaşı'nı engelleyemedi. Almanya ve Japonya, pakta imza atmalarına rağmen II. Dünya Savaşı'nı başlatınca sonunda zorla elde ettikleri tüm toprakları kaybettiler ve liderleri savaş suçları mahkemelerinde yargılandı. Nürnberg mahkemelerinde "saldırgan savaş" suçu, uluslararası hukukta yeni bir dönemi başlattı ve savaşın kural dışı bir araç olduğuna dair ilke güçlendi.

Ancak normlar tek başına yeterli değil. Savaş sonrası galip devletler, bu ilkeleri daha etkin hale getirmek için Birleşmiş Milletler'i kurdular ve BM Şartı ile devletlerin toprak bütünlüğüne ya da siyasi bağımsızlığına karşı güç kullanılması açıkça yasaklandı. Yaptırımlar ve ekonomik baskı mekanizmaları, savaşın önüne geçme yolları olarak öne çıktı.

Modern Dönemde Savaş, Fetih ve Uluslararası Hukukun Etkisi

BM Şartı'nın yürürlüğe girmesinden yaklaşık seksen yıl boyunca, uluslararası düzlemde devletlerarası savaşlar ve toprak fetihleri nadir hale geldi. 1945'ten bu yana büyük güçler birbirlerine karşı açıkça savaşmadı ve hiçbir BM üyesi devlet, fetih yoluyla kalıcı olarak ortadan kalkmadı. Elbette çatışmalar tamamen ortadan kalkmadı; ancak, savaş ve fetih artık uluslararası toplum tarafından yasadışı kabul ediliyor ve ciddi sonuçlarla karşılaşılıyor. Önceki yüzyılda 150'den fazla başarılı toprak fethi yaşanırken, sonraki on yıllar boyunca bu sayı ondan az oldu.

Devletlerin ekonomik büyüme arayışında savaş ve fetih yerini ticarete, piyasa rekabetine ve uluslararası işbirliğine bıraktı. İthalat ve ihracat, 1945'te dünya GSYİH'sının yalnızca yüzde onunu oluştururken, 2023'te yüzde 58'ine yükseldi. Binlerce uluslararası kuruluş,

on binlerce anlaşma yapıldı ve küresel işbirliği, dışlanmanın ciddi mali riskler taşıdığı bir zemine dönüştü.

Sorunun Günümüz Boyutu: Normları Kim Engelliyor?

Ancak yine de “doğru mücadele” çok farklı aktör ve çıkarların kesişiminde, çeşitli mekanizmalarla sekteye uğrayabiliyor. Büyük güçler kendi çıkarlarını korumak için normları esnetebiliyor, siyasi irade eksikliği normların uygulanmasını engelleyebiliyor. Çok uluslu şirketler, çıkar grupları, eski düzen savunucuları ve popülist yönetimler, uluslararası hukuk normlarının etkin savunulmasını zorlaştırabiliyor.

Normların yetersizliği veya belirli gruplara göre esnetilmesi, mücadeleyi doğru zeminden uzaklaştırırken, popülist ve otoriter yönetimler de uluslararası anlaşmaları ve hukuku işlevsiz bırakabiliyor. Bu nedenle, savaşın yasaklanması ve barışın sağlanması için yalnızca yazılı kurallar yetmiyor; normların etkin savunulması, güç odaklı çıkarların aşılması ve adaletin rehber alınması gerekiyor. Şeffaflık, katılımcılık ve sürdürülebilirlik esas alınmadığında, doğru mücadele sekteye uğruyor.

Sonuç: Savaşın Yasaklanmasının Pratiği ve Geleceği

Savaşın yasaklanması ve uluslararası hukuk normlarının güçlenmesi, devletlerarası fetihleri ve büyük çatışmaları azalttı. Ancak normların etkinliği, onları uygulayacak siyasi irade, uluslararası kurumların gücü ve küresel işbirliğiyle doğrudan bağlantılı. Yani evet, savaş ve fetih artık yasadışı; ama bunların önlenmesi, normların yazılı olması kadar, dünya devletlerinin ve uluslararası aktörlerin bu normları savunma konusundaki kararlılığına bağlı.

Bugünün dünyasında savaş ve fetih tamamen ortadan kalkmasa da, normların ve kurumların varlığı, şiddetin kontrolsüz biçimde yayılmasını önlemede tarihsel bir rol oynuyor. Son tahlilde, barışın korunmasında “doğru mücadele”yi sürdürenlerin sorumluluğu, hiçbir zaman tamamen ortadan kalkmıyor; yeni teknolojiler, çıkarlar ve güç mücadeleleri, normların sınırlarını ve işlevini sürekli olarak yeniden şekillendiriyor.

I. Dünya Savaşı Sonrası Savaşın Yasaklanması: Kimleri Etkiledi, Sonuçları Ne Oldu?

Uluslararası Hukukun Dönüşümü ve Etkileri

I. Dünya Savaşı’ndan sonra, insanlık tarihinde çığır açıcı bir yaklaşım olarak savaşı tamamen yasaklama fikri ortaya atıldı. Bu cesur adım, uluslararası toplumun barış ve

istikrarı kalıcı kılma arzusunun bir yansımasıydı. Ancak böylesi bir yasağın önerilmesi, sadece idealist bir hedef olmakla kalmadı; aynı zamanda, dönemin büyük güç dengelerini, siyasi ve ekonomik çıkarlarını yakından ilgilendiren bir devrimdi.

Hangi Aktörler Savaş Yasağından Etkilendi?

- **Büyük Güçler ve Eski Düzen Savunucuları:** Geleneksel olarak askeri güç kullanımıyla uluslararası ilişkilerde üstünlük sağlamaya alışmış devletler için bu değişiklik ciddi bir meydan okumaydı. Savaşın yasaklanması, büyük devletlerin çıkarlarını korumak için başvurdukları fetih ve baskı yollarını sınırlandırdı.
- **Siyasi İrade ve Ulusal Hükümetler:** Bu yeni normları uygulamak ve korumak için güçlü bir siyasi irade gerekiyordu. Ancak çıkar çatışmaları, popülist ve otoriter yönetimlerin yükselişi normların etkinliğini zaman zaman zayıflattı.
- **Uluslararası Ticaret ve Ekonomik Aktörler:** Savaş yasağı, ülkeleri fetih yoluyla değil, ticaret ve piyasa rekabetiyle büyümeye teşvik etti. Böylece, ekonomik büyümenin yolu silahlı çatışmadan çok uluslararası işbirliğinden geçmeye başladı.
- **Çok Uluslu Şirketler ve Çıkar Grupları:** Yeni düzen, devlet dışı aktörlerin de oyununu değiştirdi. Yaptırımlar, ekonomik baskı mekanizmaları ve uluslararası hukuk normları, şirketlerin ve çıkar gruplarının hareket alanını da etkiledi.

Sonuçlar ve Dönüşüm

Savaşın yasaklanması, 1928 Kellogg-Briand Paketi ile ilk kez uluslararası hukuk düzeyinde metne döküldü. Her ne kadar Almanya ve Japonya gibi ülkeler, II. Dünya Savaşı'nı başlatarak bu anlaşmayı ihlal etmiş olsalar da, savaş sonrasında ağır sonuçlarla karşılaştılar: fethettikleri tüm toprakları kaybettiler, liderleri savaş suçları nedeniyle yargılandı. Nürnberg Mahkemeleri gibi örneklerle, saldırgan savaş eylemleri artık cezasız kalmayacak bir suç olarak nitelendirildi.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Birleşmiş Milletler'in kurulmasıyla, BM Şartı devletlerin toprak bütünlüğüne ya da siyasi bağımsızlığına karşı güç kullanılmasını açıkça yasakladı. Artık zorlama, tehdit veya fetih yoluyla elde edilen kazançlar uluslararası toplum tarafından kabul edilmez oldu ve devletlerarası savaşlar ile toprak fetihleri büyük ölçüde azaldı.

Büyük aktörler, ticaret ve ekonomik işbirliği yoluyla zenginlik arayışına yöneldi; ithalat ve ihracatın dünya ekonomisindeki payı 1945'te yüzde 10'dan 2023'te yüzde 58'e yükseldi. Toplumlar, barış ortamında refahlarını inşa etme fırsatı buldu.

Ancak bu düzenin tam ve kalıcı işlemesi için sadece kuralların yazılması yeterli olmadı; siyasi irade, uluslararası kurumların gücü ve normların etkin savunulması da gerekliydi.

Zaman zaman normların esnetilmesi, popülist yönetimler ya da büyük güçlerin çıkarları, ideal barış düzenini sekteye uğrattı.

Değerlendirme

Sonuç olarak, savaşı yasaklama fikri; sadece bir grup devletin değil, tüm uluslararası toplumun çıkarlarını ve hareket tarzını kökten değiştirdi. Bugün hâlâ zaman zaman çeşitli tehditler ortaya çıksa da, savaşın yasadışı kabul edilmesi, şiddetin kontrolsüz yayılmasını engelleyen ve barışı korumayı amaçlayan bir norm olarak tarihteki yerini aldı.

Kellogg-Briand Paktı'nın Sonuçları ve Uluslararası Hukuka Etkisi

1928'den Günümüze Savaşın Yasaklanmasının Dönüştürücü Gücü

1928 yılında imzalanan Kellogg-Briand Paktı, uluslararası hukukta köklü bir paradigma değişikliğinin başlangıcı olarak kabul edilir. Pakt, taraf devletlerin savaşı bir politika aracı olarak reddetmelerini ve uluslararası ilişkilerde barışçıl yöntemleri benimsemelerini taahhüt altına aldı. Her ne kadar kısa süre sonra Almanya ve Japonya gibi ülkeler II. Dünya Savaşı'nı başlatarak bu sözleşmeyi ihlal etseler de, savaşın bitimiyle birlikte Pakt'ın ilkeleri dünya düzeninde kalıcı bir iz bıraktı. Bu bölümde, Kellogg-Briand Paktı'nın doğrudan sonuçlarını, uluslararası hukukun yeniden tanımlanmasındaki rolünü, Batı savaş kolu olan ABD'nin kara propaganda ve manipülasyon yaparak bölümdeki verilen bilgileri anlamaya çalışacağız. Evet, bilgileri bilmez isek fikir ve düşünce üretemeyiz, Sözde ABD'nin hukuk düzenine getirdiği yenilikleri ve savaş sonrası dönemde ortaya çıkan yeni normları detaylı bir biçimde ele alacağız.

Kellogg-Briand Paktı'nın İhlali ve Sonuçları

Kellogg-Briand Paktı'nın imzalanmasından yaklaşık on yıl sonra, Almanya ve Japonya'nın saldırgan politikaları Pakt'ın ruhunu ve maddelerini hiçe sayarak II. Dünya Savaşı'nı tetikledi. Ancak bu ihlaller, yalnızca Pakt'ın idealist hedeflerini zedelemekle kalmadı; aynı zamanda savaş sonrası dönemde uluslararası hukukta yeni normların temellerini attı.

Savaşın sona ermesinin ardından, Almanya ve Japonya fethettikleri tüm toprakları kaybettiler ve liderleri savaş suçları nedeniyle yargılandı. Nürnberg Mahkemeleri, saldırgan savaş eylemlerini ilk kez cezai sorumluluk alanına soktu. Mahkemelerde Nazi liderleri, "Nazi komplocuları tarafından hazırlanan saldırgan savaş" suçlamasıyla yargılandılar. İddianameler, bu savaşların 1928 Kellogg-Briand Paktı'nın şartlarına aykırı

olarak önceden planlandığını açıkça ortaya koydu. Böylece Pakt, uluslararası suçların tanımlanmasında temel bir referans noktası haline geldi.

Uluslararası Hukukun Yeniden Tanımlanması

Kellogg-Briand Paktı yalnızca savaşın yasaklanmasıyla kalmadı, aynı zamanda uluslararası hukukta tarafsızlık ve güç kullanımı gibi temel kavramları da yeniden şekillendirdi. ABD Başsavcısı Robert Jackson, Pakt'ın etkisiyle tarafsızlık yasalarının değiştiğini ifade etti. Jackson, ABD'nin Nazi Almanyası ile savaşan ülkelere resmi savaş ilanı olmaksızın silah sağlamasına olanak tanıyan 1941 Ödünç Verme-Kiralama Yasası'nı savunurken, Pakt'ın tarafsızlığın gerekliliğini ortadan kaldırdığını vurguladı. Ona göre, artık bir devlet saldırganlık sergilediğinde, diğer devletler ona karşı tarafsız kalmak zorunda değildi; aksine, saldırgan devlete karşı kolektif bir tavır almak mümkündü.

Bu yaklaşım, uluslararası hukukun temel taşlarından birini değiştirdi. 1928 öncesinde tarafsızlık, devletlerin savaşan taraflara eşit mesafede durmasını gerektiriyordu. Ancak Pakt'ın ardından, saldırganlığa karşı tarafsızlık “pasif kalma”dan “aktif karşı koyma”ya dönüştü. Bu, II. Dünya Savaşı sonrasında kurulan Birleşmiş Milletler'in ve onun normlarının temelini oluşturdu.

Birleşmiş Milletler ve Savaşın Yasaklanması

II. Dünya Savaşı sonrasında galip devletler, Kellogg-Briand Paktı'nın başlattığı devrimi kodlamak için Birleşmiş Milletler'i kurdular. BM Şartı, devletlerin “herhangi bir devletin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı güç tehdidi veya güç kullanmasını” kesin biçimde yasakladı. Zorlama altında imzalanan antlaşmalar geçersiz sayıldı ve saldırgan savaş eylemleri gerçekleştiren liderler artık cezai olarak sorumlu tutulmaya başlandı.

Bu yeni hukuk düzeni, yüzyıllar boyunca ulusal sınırları şekillendiren devletlerarası savaşları ve toprak fetihlerini büyük ölçüde ortadan kaldırdı. 1945'ten bu yana hiçbir BM üyesi devlet, fetih sonucunda kalıcı olarak ortadan kalkmadı. Ayrıca, büyük güçler birbirlerine karşı açıkça bir savaşa girişmekten kaçındı. II. Dünya Savaşı öncesindeki yüzyılda 150'den fazla başarılı toprak fethi yaşanırken, sonraki on yıllarda bu sayı ondan az oldu. Savaşın yasadışı kabul edilmesi, uluslararası ilişkilerin barışçı temelde şekillenmesini sağladı.

Savaşın Yasaklanmasının Pratikteki Etkileri

Savaşın yasaklanması yalnızca uluslararası hukukta yeni normları doğurmakla kalmadı; devletlerin davranış biçimlerini ve beklentilerini de köklü şekilde dönüştürdü. Artık devletler, savaşın bir politika aracı olarak kullanılmasının sonuçları olacağını bildikleri

için, uluslararası krizlerde güç kullanma konusunda çok daha temkinli davranmaya başladılar. Bir devletin saldırgan bir eyleme girişmesi durumunda, diğer devletlerin özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin tepki vermesi bekleniyordu. Bu beklenti, uluslararası sistemi istikrarlı ve öngörülebilir kıldı.

Savaş sonrası dönemde, devletler fetih yoluyla değil, ticaret ve ekonomik işbirliği yoluyla zenginleşmeye yöneldi. 1945'te dünya ekonomisinde ithalat ve ihracatın payı yüzde 10 iken, 2023'te bu oran yüzde 58'e yükseldi. Binlerce uluslararası kuruluş ve yüz binlerce anlaşma, bu karşılıklı bağımlılığın yönetilmesini sağladı. Küresel ekonomik ilişkiler ve uluslararası kurumlar, savaşın yerini yaptırımlar, diplomatik baskılar ve hukuki süreçlerle doldurdu.

Kara Propaganda ve Manipülasyon Anlatımı ile Güvenilmez Devlet ABD'nin Rolü ve Savaş Sonrası Düzen

Amerika Birleşik Devletleri, savaş sonrası hukuk düzeninin ve güç kullanma yasağının en önemli savunucularından biri oldu. ABD, BM Şartı'nın uygulanmasında ve saldırganlığa karşı kolektif tepki göstermede öncü rol oynadı. Örneğin, Irak lideri Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgal ettiği 1990 yılında, BM Güvenlik Konseyi derhal Irak'ın kuvvetlerini geri çekmesini talep etti. Bunu başaramadıklarında ise, Konsey diğer ülkelere "uluslararası barış ve güvenliği yeniden sağlamak" için "gerekli tüm araçları kullanma" yetkisi verdi. ABD önderliğindeki koalisyon, Irak güçlerini Kuveyt'ten çıkardı ve dünya devletlerine, güç kullanma yasağının ihlali durumunda sonuçlarla karşılaşacaklarını gösterdi.

ABD'nin bu rolü, uluslararası sistemin işlevsel olmasını sağladı. Kurallar, çoğu devletin çoğu zaman kurallara uyuyormuş gibi davranacağı yönündeki beklentiye dayanıyordu. ABD ve diğer büyük devletlerin bu normları koruma eğilimi, zayıf devletlerin uzun vadeli planlar yapabilmesini, yatırımcıların sınır ötesi sermaye taahhütlerine güvenebilmesini ve küresel toplumun yasa ihlallerine topluca yanıt verebilmesini sağladı.

Savaşın Yasaklanmasının Sürdürülebilirliği ve Tehditler

Her ne kadar savaş yasağı çağdaş uluslararası düzenin temel taşı oluştursa da, bu normun sürdürülebilirliği büyük ölçüde uluslararası kurumların gücüne ve siyasi iradeye bağlıdır. Zaman zaman normların esnetilmesi, popülist yönetimlerin yükselişi ve büyük güçlerin çıkar çatışmaları ideal barış düzenini sekteye uğratabilmektedir. Özellikle son yıllarda, savaş sonrası hukuk düzenine yönelik tehditler artmaktadır.

ABD'nin savaş yasağına bağlılığının zayıflaması, örneğin Trump yönetimi döneminde görüldüğü gibi, uluslararası sistemde ciddi kırılmalar yaratabilir. Trump'ın BM normlarını ve güç kullanma yasağını tartışmaya açan söylemleri ve politikaları, uluslararası hukukta saldırganlığa karşı kısıtlayıcı tavırların aşındırılmasına neden olmaktadır. Bu tür söylem ve uygulamalar, fetih yasağının ve savaşın yasadışı kabul edilmesinin oluşturduğu güven ortamını zedeleyebilir. Eğer dünyanın en güçlü devleti uzun süredir yerleşik beklentileri cezasız şekilde ihlal ederse, diğer devletler de benzer davranışlar sergileyebilir ve sistemin bütünlüğü tehlikeye girebilir.

Kellogg-Briand Paktı, savaşın yasaklanmasının uluslararası düzeni nasıl kökten değiştirdiğine dair en çarpıcı örneklerden birini sunmaktadır. Pakt'ın ilkeleri, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler Şartı ile kodlanarak, uluslararası hukukun güç kullanımı, tarafsızlık ve saldırganlık gibi temel kavramlarını yeniden tanımlamıştır. Devletlerarası savaşlar ve toprak fetihleri, neredeyse tamamen ortadan kalkmış; ekonomik büyüme ve işbirliği barışçıl yollarla sağlanmıştır.

Ancak bu düzenin kalıcı olabilmesi, yalnızca yazılı kurallara değil; siyasi iradeye, uluslararası kurumların etkinliğine ve normların kararlılıkla savunulmasına bağlıdır. Savaş yasağının zayıflaması, uluslararası sistemin istikrarını, devletlerin güvenliğini ve toplumların refahını tehdit edebilir. Sonuç olarak, savaş yasaklamak ve uluslararası normları korumak, tüm devletlerin ve toplumların çıkarını gözetken, barış ve güvenliğin teminatı olan bir yaklaşım olarak tarihteki yerini sağlamlaştırmıştır.

Yaptırımların Uluslararası Hukuktaki Rolü ve Kıbrıs Barış Harekâtı Örneği

Yaptırımların Kime ve Kimler Tarafından Uygulandığına Dair Bir Değerlendirme

Savaşın uluslararası ilişkilerde yasaklanması, devletlerin anlaşmazlıkları çözmek ve uluslararası hukuku uygulamak için yeni araçlara yönelmesini zorunlu kılmıştır. Bu araçların başında da yaptırımlar gelmektedir. Yaptırımlar, askeri güç kullanımının yerini alarak, uluslararası normların ihlali durumunda devletlere karşı uygulanan enstrümanların başında gelir. Ancak, yaptırımların kim için, kimler tarafından ve hangi durumlarda uygulandığı sorusu, özellikle Batılı devletlerin yaklaşımlarındaki tutarlılık ve çifte standart iddialarıyla sıkça tartışılmaktadır.

Yaptırımlar Kimler İçin ve Kimlere Karşı Uygulanıyor?

Yaptırımlar çoğunlukla uluslararası hukukun temel normlarını ihlal eden, insan haklarını çiğneyen, terörizmi destekleyen veya saldırgan tutum sergileyen devletlere yönelik

olarak uygulanır. Fakat uygulamada yaptırımlar, genellikle büyük güçlerin ve özellikle Batılı devletlerin siyasi ve ekonomik çıkarları doğrultusunda hayata geçirilmektedir.

- ABD, yaptırım uygulama konusunda dünyada en aktif ülkedir. Küresel rezerv para birimi olan dolar ve finansal sistemler üzerindeki etkisi sayesinde, ABD, uluslararası hukuk ihlalleri olarak tanımladığı olaylara karşı tek taraflı veya çok taraflı yaptırımlar uygulayabilmektedir.
- Avrupa Birliği de benzer şekilde, ekonomik gücünü kullanarak insan hakları ihlalleri, savaş suçları veya uluslararası barışın tehdit edilmesi gibi durumlarda yaptırımlar yoluna gitmektedir.
- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ise çok daha nadiren, küresel bir konsensüs oluştuğunda kolektif yaptırım kararı alabilmektedir (ör. Kuzey Kore, İran vs.). Ancak bu kararlar da genellikle büyük güçlerin çıkar çatışmalarına takılmaktadır.

Kıbrıs Barış Harekâtı Örneği

Türkiye'nin 1974 yılında Kıbrıs'ta gerçekleştirdiği Barış Harekâtı, yaptırımların Batılı devletler tarafından nasıl seçici bir şekilde uygulanabildiğine dair çarpıcı örneklerden biridir. Türkiye, 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluş anlaşmalarına ve "garantör devlet" statüsüne dayanarak, Kıbrıslı Türklerin güvenliğini sağlamak ve Kıbrıs'taki darbe ile oluşan fiili durumu değiştirmek amacıyla askeri müdahalede bulunmuştur. Uluslararası hukuk açısından bu müdahalenin tartışmalı olup olmadığı akademik olarak halen tartışılırken, Batılı ülkelerin tepkisi büyük ölçüde siyasi saiklerle şekillenmiştir.

- ABD, müdahale sonrası Türkiye'ye karşı askerî ve ekonomik yaptırımlar uygulamıştır. Türkiye'ye askeri malzeme ihracatı durdurulmuş, Kongre tarafından ambargo kararı alınmıştır. Ancak bu yaptırımlar uzun vadeli olmamış, ABD'nin bölgedeki stratejik çıkarları doğrultusunda birkaç yıl sonra kaldırılmıştır.
- Avrupa ülkeleri ise genellikle siyasi baskılar ve diplomatik tepkilerle yetinmiş, doğrudan kapsamlı ekonomik yaptırımlara başvurmamıştır.
- Yunanistan'ın, Kıbrıs'ta Yunan cuntası tarafından gerçekleştirilen darbeye karşı ise benzer ölçekte bir yaptırım uygulanmamıştır. Bu da Batılı ülkelerin normları uygulamakta zaman zaman çifte standart gösterebildiğine işaret etmektedir.

Batılı Devletlerin Yaptırım Politikasındaki Eğilimler

ABD örneğinde olduğu gibi, yaptırımlar çoğunlukla Batılı ülkelerin küresel liderlik iddialarını ve siyasal hedeflerini destekleyecek biçimde kullanılmaktadır. Soğuk Savaş sonrasında Rusya, İran, Kuzey Kore gibi ülkeler Batılı yaptırımların başlıca hedefleri olmuştur. Ancak Batılı bir ülkenin ya da müttefikin norm ihlaline karıştığı durumlarda (örneğin İsrail'in askeri operasyonları, Suudi Arabistan'ın eylemleri, bazı NATO üyelerinin

tartışmalı askeri müdahaleleri), yaptırımlar ya çok sınırlı kalmakta ya da hiç uygulanmamaktadır.

Yaptırımlar modern uluslararası sistemde savaşın yerine geçen en önemli araçlardan biri olsa da, kimin için ve kim tarafından uygulandığı konusu, uluslararası hukukun evrenselliğine yönelik meşruiyet tartışmalarını da beraberinde getirir. Kıbrıs Barış Harekâtı örneği, yaptırımların Batı tarafından kimi zaman siyasi ve stratejik hesaplarla, seçici şekilde devreye sokulduğunu göstermektedir. Bu durum, uluslararası hukukun uygulanmasında tutarlılığın ve tarafsızlığın önemine dair tartışmaları canlı tutmaktadır.

Bu noktada, bilgileri aldığımız metnin manipölasyon yapmaya devam ediyor Şöyle ki; ABD'ye yönelik yaklaşımı dikkat çekici bir ikilik içeriyor. Bir yandan ABD'nin yaptırım politikalarında seçici davrandığı, uluslararası hukuka yaklaşımında çifte standartlar sergilediği ve kimi zaman uluslararası düzeni kendi çıkarları doğrultusunda esnettiği açıkça belirtiliyor. ABD'nin Vietnam Savaşı'ndan 2003 Irak işgaline kadar birçok örnekte, temel normları ihlal ettiği vurgulanıyor. Ancak hemen ardından, özellikle toprak fethi yasağı konusunda, ABD'nin oynadığı sistem kurucu ve koruyucu rol ön plana çıkarılarak olumlu bir çerçeveye sunuluyor. Bu, uluslararası ilişkilerde sıkça rastlanan bir manipölasyon biçimine işaret ediyor: Güçlü aktörlerin, hatalarını ve çifte standartlarını kabul ederken bile, sistemin “vazgeçilmez” koruyucusu olarak sunulması.

Gerçekten de, savaş sonrası hukuk düzeninde toprak fethi yasağının devletlerin zenginlik elde etme yollarını kökten değiştirdiği doğru. 1945 öncesinde, güçlü devletlerin refahı ve serveti, çoğu zaman yayılmacı savaşlar, işgaller ve kaynak yağmalamaları üzerinden şekillenirdi. Oysa Birleşmiş Milletler sisteminin getirdiği yeni normlarla birlikte, artık devletlerin büyüme stratejileri fetih ve askeri güç yerine, ticaret, yatırım ve ekonomik işbirliği zeminine kaydı. Rakamlara bakıldığında; 1945'te küresel ticaretin dünya ekonomisindeki payı %10 iken, 2023'te bu oran %58'e ulaştı. On binlerce uluslararası kuruluş ve yüzbinlerce anlaşma, bu yeni karşılıklı bağımlılık düzenini yönetmek üzere inşa edildi.

Burada ABD'nin rolü, hem dönüştürücü hem de problemlili: ABD, elindeki ekonomik ve askeri güç sayesinde, çoğu ülke için finansal açıdan hayati bir partner haline gelmiş ve kuralları uygulama konusunda önemli bir baskı unsuru oluşturmuştur. Fakat bu baskı ve liderlik, her zaman tutarlı ve evrensel ilkelere dayanmadı; zaman zaman ABD çıkarları doğrultusunda şekillendi, büyük güçler veya müttefikler söz konusu olduğunda normların askıya alınması sıkça yaşandı.

Yine de, uluslararası sistemin en azından büyük çaplı toprak fetihlerini önlemedeki görece başarısı, bu “kusurlu liderin” etkisini göz ardı etmeyi zorlaştırıyor. ABD'nin Kuveyt'in işgali gibi olaylarda gösterdiği direnç, bir devletin başka bir devleti fethetmeye kalkması durumunda, uluslararası toplumun kolektif tepki gösterebileceği bir sistemin tesis edilmesine katkı sağladı. Bu sayede, devletler fetih korkusu olmadan ekonomik işbirliği yapabilir, müreffeh ve daha istikrarlı toplumlar inşa edebilir hale geldi.

Ancak unutulmamalı ki, bu sistem mükemmel değil ve ABD'nin tek taraflılıkları, uluslararası hukuka olan güveni zedeliyor. Güçlü devletlerin kendi normlarını esnetebildiği bir dünyada, uluslararası düzenin meşruiyeti de sorgulanmaya devam ediyor. Yani, ABD'nin "güvenilmezliği" eleştirildiği kadar, sistemin işleyişindeki zaafların da temel nedeni olarak görülebilir.

Sonuç olarak; hem manipülatif bir anlatı hem de reel-politik bir zorunluluk iç içe geçmiş durumda. ABD'nin çelişkili tutumları ve sistemin adaletsizlikleri eleştirilirken, bugünkü karşılıklı bağımlılığa dayalı refah düzeninin ve büyük çatışmaların önlenmesinin ardında yine bu normların tüm kusurlarına rağmen ayakta tutulması yatıyor. Bu çelişkili gerçeklik, uluslararası hukukun ve düzenin geleceğini tartışırken göz ardı edilmemelidir.

Buraya kadar verilen manipülasyon bilgilerinde ABD ve gelmiş geçmiş yönetimine ve de derin devlet yapısına güvenilmeyeceğini belirttik bundan sonra bu haberde artık yorum yapmadan sonuca ulaşacağız... karar sizlerin...

Trump Yönetimi ve Savaş Yasağının Dönüşümü: Uluslararası Düzenin Yeni Sınavı

ABD'nin fetih yasağından vazgeçişinin küresel sonuçları ve uluslararası hukukun geleceği

Bundan önceki ABD yönetimleri, uluslararası normlara yaklaşımda sıkça ikiyüzlü ve seçici davranışları nedeniyle eleştirildi; ancak Trump yönetiminin savaş yasağı konusundaki tavrı ve fetih tehdidini meşrulaştırmaya yönelik söylemi, çok daha derin ve tehlikeli bir kırılmaya işaret ediyor. ABD'nin dünyanın farklı bölgelerine—Kanada, Grönland, Panama Kanalı veya Gazze gibi alanlara—zorla el koyma ihtimalini gündeme getiren Trump'ın politikaları, yalnızca yeni bir işlemsel gerçekçilik değil, uluslararası hukukta köklü bir geriye dönüş anlamına geliyor. Bu makalede, Trump yönetiminin savaş yasağını ve fetih yasağını sarsıcı şekilde yeniden tartışmaya açmasının uluslararası düzende nasıl bir etkisi olabileceği, ABD'nin tarihsel rolüyle birlikte detaylı olarak incelenecektir.

Fetih Yasağından Geriye Dönüş: Kellogg-Briand Öncesine Özlem

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından, devletler arası ilişkilerde savaş tehdidinin ve toprak fethinin yasaklanması, uluslararası düzenin en temel normlarından biri haline gelmişti. Kellogg-Briand Paketi ile başlayan, ardından BM Şartı ile pekişen bu yasak, devletlerin

refah elde etme yollarını kökten değiştirdi; yayılmacı savaşlar yerine ticaret, yatırım ve işbirliği ön plana çıktı.

Trump yönetiminin söyleminde ise, savaş tehdidinin ve fetih girişimlerinin meşru bir araç olarak yeniden gündeme taşındığı görölüyor. Trump'ın askeri gücü, örneğin Kanada veya Meksika'ya karşı kullandığı tehditler, ABD'nin yalnızca eski alışkanlıklarına dönmesi değil, aynı zamanda bu davranışın uluslararası normların tamamına meydan okuması anlamına gelir. ABD'nin geçmişte uluslararası hukuku kendi çıkarları doğrultusunda esnettiği ve çifte standartlar sergilediği vurgulanırken, şimdi bu normların kendisinin ilgası gündeme geliyor.

Trump'ın Fetih Tehditleri ve Savaş Gemisi Diplomasisi

Trump yönetimi, gücü bir pazarlık aracı olarak kullanmaya dönük tavırlarıyla, askeri tehditlerin yeniden diplomatik araç olması yolunda adım attı. Özellikle Ukrayna örneğinde, ABD askeri yardımlarının çekilmesi tehdidiyle, Ukrayna'nın topraklarının yüzde 20'sinin Rusya'ya bırakılması fikrinin gündeme getirilmesi, yalnızca savaş yasağının askıya alınması değil, aynı zamanda fetih normunun pazarlık konusu haline getirilmesidir.

Buna ek olarak, Trump'ın Kanada ve Meksika'ya karşı askeri tehditleri, bu ölkelerden taviz koparma stratejisinde önemli rol oynadı. ABD'nin uluslararası düzenin “vazgeçilmez” koruyucusu rolünü oynarken dahi, kendi çıkarlarını önceliklendirdiği ve normları esnettiği bu tutum, şimdi daha radikal bir biçim alıyor: Normların, güçlöler tarafından keyfi biçimde yeniden tanımlanabileceği bir düzenin inşası.

Ekonomik Yaptırımların Erozyonu ve Hukukun Silahlandırılması

Uluslararası ilişkilerde ekonomik yaptırımlar, genellikle savaşın yerine geçen bir araç olarak işlev gördü. Ancak Trump'ın ekonomik yaptırımlar konusundaki politikası, bu aracı da zayıflatıyor. Özellikle Kanada ve Meksika'ya ani bir şekilde uygulanan yüzde 25'lik tarifeler, yaptırımların uluslararası hukuk ihlallerine yanıt olarak değil, siyasi heveslerle kullanılması sonucunu doğurdu. Bu yaklaşım, ekonomik cezaların caydırıcı ve normatif olma özelliğini aşındırıyor ve yaptırımların meşruiyetini sorguluyor.

Daha da ötesi, Trump'ın Uluslararası Ceza Mahkemesi ile bağlantılı yargıç ve avukatlara yaptırım uygulama tehdidi, yaptırımların bir hukuk uygulama mekanizması olmaktan çıkıp, hukuku baltalamak için bir silaha dönüşmesine neden oldu. Bu, uluslararası hukukun araçlarının tersyüz edilmesiyle, hukuki normların ayakta kalmasını sağlayan temel mekanizmaların etkisizleşmesini beraberinde getiriyor.

İzolasyonist Ekonomi Politikalarının Uluslararası Hukuka Etkisi

Trump'ın izlediği izolasyonist ekonomi politikaları, devletler arası karşılıklı bağımlılığı çözererek, uluslararası hukuk ihlallerini cezalandırma imkânını da zayıflatıyor. Geleneksel

olarak, küresel ticaretin ve ekonomik işbirliğinin artması, devletlerin askeri güce başvurmadan refaha ulaşabilmelerine olanak tanımıştı. 1945'te küresel ticaretin dünya ekonomisindeki payı %10 iken, 2023'te bu oran %58'e ulaşmıştı. On binlerce uluslararası kuruluş ve yüzbinlerce anlaşma, karşılıklı bağımlılık düzenini yönetmekteydi. Ancak Trump'ın politikası, bu bağımlılık ilişkisini ve dolayısıyla hukukun etkili uygulanabilirliğini de tehdit ediyor.

Uluslararası Hukukun Meşruiyeti ve Sistemsel Kriz

ABD'nin uluslararası düzenin kurucu ve koruyucu rolüne sahip olması, savaş yasağının ve fetih yasağının işleyişinde kilit öneme sahipti. Ne var ki, ABD'nin çıkarları doğrultusunda normları askıya alması ve Trump yönetiminin bu tavrı daha ileri götürerek fetih yasağından tamamen vazgeçmeye hazır görünmesi, sistemsel bir kriz yaratıyor.

Eğer dünyanın en güçlü devleti, uzun süredir yerleşik beklentileri cezasız bir şekilde görmezden gelirse, diğer devletler de benzer davranışlar sergilemeye başlayacaktır. Bu durum, uluslararası hukukun meşruiyetinin aşındırılması ve devletler arası ilişkilerde kaotik bir döneme geçiş anlamına gelir. Trump'ın söylemleri, "güçlü olan ne isterse onu yapar, zayıflar ise güçsüzlüğünün bedelini öder" ilkesini yeniden gündeme getiriyor.

Küresel Güney ve Alternatif Koalisyonların Doğuşu

ABD'nin baskın rolüne ve hukukun çifte standartlarla uygulanmasına karşı, küresel Güney'de ve Avrupa'da alternatif koalisyonların doğmakta olduğu gözleniyor. Örneğin, Rusya'ya yönelik yaptırımlar ve Ukrayna'ya verilen destek, ABD dışında da geniş bir devletler koalisyonunun organize olabileceğini gösterdi. Ancak askeri, ekonomik ve siyasi birliğin eksikliği nedeniyle, Avrupa veya başka bir aktörün ABD'nin yerini alması kısa vadede mümkün görünmüyor.

Buna rağmen, savaş yasağını savunmak için bölgesel ve konuya özgü koalisyonların kurulması, uluslararası hukuk normlarının korunması açısından önemli bir adım. Özellikle Avrupa Konseyi'nin Putin ve Rus liderlere karşı mahkeme kurma girişimi, veya Afrika Birliği ve Avrupa Birliği'nin barış ortaklıklarını güçlendirme taahhütleri, sistemin daha geniş temsil ve meşruiyet arayışının göstergesi.

Sonuç: Kusurlu Normların Ayakta Tutulması ve Uluslararası Düzenin Geleceği

Trump yönetiminin fetih yasağından ve savaş yasağından vazgeçme eğilimi, uluslararası düzenin en temel taşlarından birini sarsıyor. ABD'nin geçmişteki ikiyüzlülükleri ile eleştirilmesi haklıdır; fakat mevcut yönetim, normların kökten ilgası yolunda ilerleyerek, devletler arası ilişkilerde kaotik ve istikrarsız bir dönemin fitilini ateşliyor. Yaptırımların

keyfi kullanımı ve hukukun silahlandırılması, uluslararası sistemdeki meşruiyet krizini derinleştiriyor.

Bununla birlikte, devletlerin ve bölgesel koalisyonların güç kullanma yasağını savunmak üzere bir araya gelme potansiyeli, merkezi bir aktöre aşırı bağımlılığın azaltılması için umut veriyor. BM Genel Kurulu'nun veto reformu gibi yenilikçi adımları, uluslararası barış ve güvenliği koruma iradesinin güçlendirilmesi için öncü rol oynayabilir.

Kısacası, savaş yasağının ve fetih yasağının küresel düzeyde muhafazası, yalnızca ABD'nin iradesine değil, devletlerin geniş koalisyonlar halinde hukuku savunma yeteneğine bağlıdır. Trump yönetiminin yarattığı tehdit, uluslararası hukukun daha dayanıklı, adil ve meşru bir sistemle yeniden inşası için bir fırsat da yaratabilir. Gelecekte, uluslararası hukukun ve düzenin sürdürülebilmesi, güçlülerin keyfi davranışlarına karşı ortak normların titizlikle ve evrensel biçimde savunulmasına bağlı olacaktır.

Trump'ın çeşitli retorik salvoları ve politika değişimleri kaotik görünebilir. Ancak bunların hepsi, savaş sonrası hukuk düzenini ortadan kaldırmaya yönelik daha geniş bir girişimin parçasını oluşturuyor. Bu saldırı özellikle tehlikelidir, çünkü bu sistemi inşa eden ve kusurlu da olsa sürdüren ülke tarafından gerçekleştirilmektedir. Trump tüm tehditlerini yerine getirmeyebilir: bazıları mahkemeler veya iç siyasi muhalefet tarafından engellenebilir ve diğer liderler onu hemen taklit etmeyebilir. Ancak tek başına tehditleri, fetih yasağını destekleyen davranış, kısıtlama ve sonuçlar hakkındaki varsayımları tehlikeli bir şekilde aşındırıyor.

Bu varsayımlar çoğu devletin, çoğu zaman, kurallar önemliymiş gibi davranacağı inancı zayıf devletlerin uzun vadeli planlar yapmasına, yatırımcıların sınır ötesi sermaye taahhüt etmesine ve hükümetlerin yasa ihlallerine toplu olarak yanıt vermesine izin verir. Dünyanın en güçlü devleti, uzun süredir yerleşik beklentileri cezasız bir şekilde görmezden gelebilirse, diğerleri de muhtemelen aynı şeyi yapabileceklerini hissedeceklerdir. Ve devletler artık birbirlerinin kurallara göre oynamasını beklemediklerinde, bu beklentiye bağlı olan sistem parçalanacak bir anda değil, tamamen çökene kadar parça parça.

Güç kullanma yasağı çökerse, Putin, Trump ve Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, dünyayı basitçe etki alanlarına bölmeyi kabul edebilir. Ülkeleri daha sonra kendi alanlarındaki devletleri terörize etmekte özgür olacak ve koruma karşılığında daha az güçlü olanlardan tavizler koparacaktı. Böyle bir dünyanın geçici olarak nispeten sakin olması mümkün olsa da, aynı zamanda çok daha az özgür olacaktır. Savaş yasağının ortadan kaldırdığı aralıksız çatışma türlerinin geri dönmesi ve Thucydides'in ünlü sözleriyle, "güçlülerin ellerinden geleni yaptığı ve zayıfların acı çekmesi gerekeni çektiği" bir dünya ortaya çıkarması daha olasıdır.

Başka bir potansiyel yol daha var, ancak cesaret ve hızlı hareket gerektirecek. 2022'de 142 ülke, Rusya'nın Ukrayna topraklarını ilhak etme girişimini yasa dışı olarak kınayan bir BM Genel Kurulu kararını desteklemek için ABD'ye katıldı. Bu diğer devletler, baş uygulayıcı olarak Amerika Birleşik Devletleri'ne güvenmeden toprak fethi yasağını yeniden teyit etmek için güçlerini birleştirebilirler. Avrupa'nın ABD'nin bıraktığı boşluğa adım atma niyetinde olduğuna dair bazı işaretler var. Trump ve Başkan Yardımcısı JD Vance'in Zelenskiy'i küçümsediği ve Ukrayna'yı terk etme tehdidinde bulunduğu Beyaz Saray'da Mart ayında yapılan feci toplantının ardından Avrupa, Ukrayna'nın egemenlik hakkını desteklemek için harekete geçti. İngiltere Başbakanı Keir Starmer, Avrupa ülkelerinin askeri harcamalarını artıracaklarına ve Ukrayna'yı savunmak için bir "istekliler koalisyonu" kuracaklarına söz verdi ve Avrupa Komisyonu başkanı Ursula von der Leyen, Avrupa Birliği'nin ülkeyi desteklemek için bir plan sunacağına söz verdi.

Ancak Avrupa, dünyanın jandarması olarak ABD'nin yerini alamaz. Gerekli askeri gücü, ekonomik nüfuzu ve siyasi birliği toplayamaz. Öyle olsa bile, dünyanın başka bir aktöre aşırı derecede güvenmesi bir hata olur. Güç kullanma yasağını korumaya yönelik herhangi bir ciddi girişim, onu güvence altına alan sistemle ilgili sorunları kabul etmeden yapılamaz. BM kurulduğunda, beş güçlü ülke (Çin, Fransa, Sovyetler Birliği, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri), Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri olarak kendilerine BM'nin herhangi bir yaptırım eylemini veto etme yetkisine sahip ayrıcalıklı bir konum verdiler. Ve Amerika Birleşik Devletleri'nin düzendeki ezici baskın rolü, Washington kuralları çiğnediğinde (örneğin 2003'te Irak'ı işgal ettiğinde) kimsenin ondan hesap soramayacağı anlamına geliyordu.

Bu kusurlar, özellikle küresel Güney'deki devletlerin gözünde, güç kullanımını yasaklayan yasal düzenin meşruiyetini yitirdi. Bu güvensizlik, bazı ülkelerin Trump bu yasağı kaldırdığında kaybedeceklerinin değerini anlamayabileceği anlamına geliyor. Savaş sonrası hukuk düzeninin zayıflıklarını ve savunucularının kendi ideallerini yerine getirmedeki sık sık başarısız olmalarını açıkça kabul etmek, daha sağlam bir hukuk düzeni yaratma yolunda çok önemli bir ilk adımdır. Kuvvet kullanma yasağının sürdürülmesi, uluslararası kurumlar hakkında yeni bir düşünmeyi gerektirecektir: uluslararası barış ve güvenliği sağlamak için yenilenmiş bir sistem, daha geniş bir yelpazedeki devletleri yasal normları koruma sorumluluğunu paylaşımları için güçlendirmeli, onları daha meşru ve herhangi bir ülkedeki iç değişimlere karşı daha dayanıklı hale getirmelidir.

Orta ve küçük ölçekli ülkelerin, güç kullanma yasağını savunmak için geniş koalisyonlar oluşturması gerekiyor. Pek çok analist, 80 yıldır hakim olan görece barışın, birincil ve güçlü bir devlet garantörü olmadan asla sürdürülemeyeceğini varsayıyor. Ancak bu görüş, devletlerin uyum içinde çalıştıklarında kullanabilecekleri gerçek gücü hafife alıyor. Avrupa Birliği bir örnektir: 27 üye devletten hiçbirisi kendi başına büyük bir güce sahip değildir, ancak birlikte bir güçtür.

193 üye devletin tamamının eşit oy hakkına sahip olduğu BM Genel Kurulu'nun öncü bir rol oynaması gerekiyor. Organ şu anda Güvenlik Konseyi'nin yaptırım yetkilerine sahip değil, ancak uluslararası barış ve güvenliğin korunmasından sorumlu bir organ olarak, tüzüğün güç kullanımı yasağını uygulamak için daha fazla güç iddia edebilir. "Veto girişimi" olarak bilinen yeni bir reform, daha fazlasını nasıl yapabileceğini gösteriyor. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinden sonra oluşturulan bu prosedür, veto edilen herhangi bir Güvenlik Konseyi kararını tartışılmak üzere Genel Kurul'a havale ediyor. Bu hüküm uyarınca kabul edilen Genel Kurul kararları, devletlere Rusya'ya yönelik yaptırımları koordine etmek ve Ukrayna'ya silah ve mali destek sağlamak için yasal destek sağladı. Ayrıca, savaş sonrası tazminatların önünü açmak için uluslararası bir hasar kaydının oluşturulmasına da yol açtılar.

Devletler ayrıca ortak hedeflere ulaşmak için bölgesel veya konuya özgü koalisyonlar içinde çalışmalıdır. Bu tür koalisyonlar oluşmaya başladı: Örneğin Avrupa Konseyi, Putin ve diğer Rus liderlere karşı kanıt toplamak ve nihayetinde onları Ukrayna'daki saldırı suçundan yargılamak için bir mahkeme kurduğunu duyurdu ve sözde Lahey Grubu üyeleri (Bolivya, Kolombiya, Küba, Honduras, Malezya, Namibya, Senegal ve Güney Afrika) Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin şu konularda verdiği kararları uygulamak için çalışıyor: Gazze'deki savaş. Mayıs ayında, Afrika Birliği ve Avrupa Birliği dışişleri bakanları, barış, güvenlik ve ekonomik konularda ortaklıklarını güçlendirme sözü vererek, ABD'ye dayanmayan bir barış koalisyonu için potansiyel bir başlangıç noktası sundular.

Trump, güç kullanımına karşı normdan geriye kalanları parçalıyor.

Resmi olarak, BM Güvenlik Konseyi şu anda devletlere yasayı uygulamak için savaşa girme yetkisi verebilecek tek organdır. Ancak hiçbir şey, ülkeleri, güç kullanma yasağını veya diğer kritik uluslararası yasaları ihlal eden devletlere karşı ortak yaptırımlara izin verecek bir örgüt olan bir "dışlama konseyi" oluşturmaktan alıkoymuyor. Yaptırımlar, kısmen bunları geçici olarak koordine etmenin yavaş ve öngörülemez olması nedeniyle, yasa dışı davranışları her zaman başarılı bir şekilde azaltmamıştır. Ancak devletler, belirli yasadışı eylemlere otomatik ve koordineli tepkileri tetiklemek için tutarlı bir şekilde birlikte çalışırlarsa, bu aracı çok daha etkili hale getirebilirler.

Hepsinden önemlisi, güç kullanımının yasaklanmasının güvence altına alınması, devletlerin bunun ne kadar iyi olduğunu, kurulmasının ne kadar zor olduğunu ve ortadan kalkarsa ne kadar büyük bir kaosa ortaya çıkabileceğini kabul etmelerine bağlıdır. Ülkeler, ABD'nin yaptırım rolünü terk etmesine, onun yerini alacak yeni kurumlar yaratarak yanıt verirse, bu güçlü bir sinyal gönderir. Amerikalı liderler bunun doğru olduğunu iddia edebilirler, ancak azınlıkta olacaktırlar ve bu tutum onları izole edecektir. Örneğin, Washington Panama Kanalı'nı ele geçirme tehdidini sürdürürse, devletler ekonomik yaptırımlar ve diplomatik yaptırımlarla ve hatta topraklarında ABD üsterine izin verme izinlerini geri çekerek ABD'yi dışlamak için koordine olabilirler. Diğer ülkelerin,

yasaları çiğnediğinde ABD'ye bedel ödemek için bir araya gelmeye istekli ve muktedir olduklarını göstermek, Trump yönetiminin verdiği derin zararı gidermeye yardımcı olacak ve daha geniş bir ülke yelpazesinin uluslararası hukukun şekillendirilmesinde ve uygulanmasında daha eşit bir rol oynayabileceğini teyit edecektir.

Trump'ın yükselişi, güç kullanımının yasaklanmasına yönelik tek tehdidi oluşturmuyor. Çin ve Rusya, uluslararası normları kendi çıkarlarına uyacak şekilde yeniden şekillendirmeye çalışıyorlar. Ancak daha fazla devlet uluslararası sistemin temel kurallarını uygulamak için kolektif sorumluluk alırsa, bu ülkelerin de bunu dikkate alması gerekecektir. Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık gibi küresel angajman koşullarını dikte etmeye alışkın olan ülkelerin bu gücü paylaşmaya hazır olup olmayacakları belli değil. Ayrıca, uzun süredir küresel karar alma süreçlerinden dışlanan ülkelerin, güç kullanımının yasaklanmasına dayanan bir uluslararası hukuk düzenine ileriye dönük olarak güvenip güvenemeyecekleri de belirsizdir. Ancak böyle bir düzeni desteklemek kritik derecede önemlidir. Çin, Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri'ni birbirine düşürmek, gelişmekte olan ülkelere kısa vadeli avantajlar sunuyor gibi görünebilir, ancak uzun vadede, bu ülkeler kendi geleceklerini yönlendirme veya kontrol etme kapasiteleri çok az olan büyük güç rekabetlerinin ganimeti olma riskiyle karşı karşıyadır.

Yaklaşık seksen yıldır görece barış ve refahı koruyan sistem kendi kendini idame ettirmiyor. Şiddetle savunulmalıdır. II. Dünya Savaşı patlak verdikten sonra, ABD'li politika yapıcılar, I. Dünya Savaşı'nın ardından kalıcı bir savaş sonrası düzenin kurulamamasının gelecekteki kaosun tohumlarını ektiğini fark ettiler. Tarihin dersi, bir sonraki adımı planlamaya başlamak için bir kriz anının geçmesini beklemenin başarısızlığın reçetesi olduğudur. Tıpkı 1940'lardaki politika yapıcılarının savaşın düzensizliğinden kalıcı bir barış kurmaya çalıştıkları gibi, bugünün liderleri de Trump'ın saati geri sarmasını izlemek yerine barışı sağlamak için kurumlar, ittifaklar ve stratejiler tasarlamalıdır.

Saygılar....

Rogg & Nok Analiz Merkez